THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די אידישע לאגע אין רומעניע

כאָטש מיר האָבן זיך שוין ניט איינמאָל אנטוישט אין אונזערע האָפענונגען אויף דער פאַרבעסערונג פון דער אידישער לאגע אין רומעניע, האָבן מיר פאַרט נאָך די גאנצע האָפענונגען ניט פאַרלאָרן. די אידישע פאָגראָמען און רדיפות, זעט אונז אויס, טוען אָן אזויפיל שאָדן צו רומעניע גופא, אז ס'איז אן אומזין פאַר וועלכער ס'איז רעגירונג, וואָס איז פאַראנטוואָרטלאך פאַר'ן וואוילזיין פון'ם לאנד, זיי צו דולדן.

אין יעדן מאָל דערפאַר, וואָס די רומענישע רעגירונג דערקלערט איר גרייטקייט צו באַקעמפן די אנטיסעמיטישע עקסצעסן, און נעמט אָן געוויסע מיטלען צו דערגרייכן דעם ציל, גיבן מיר איר דעם "בענעפיט אָף דהי דאוט", און מיר פרובירן איינשמיכלען זיך אליין, אז דאָס מאָל מיינט זי שוין אפשר ערנסט און ערלאך.

די לעצטע אנטיסעמיטישע אומרוהן, וואָס האָבן אָנגענומען אַ באזונדערע אנטיסעמיטישע אַכאַראַקטער, האָבן קאָנסטיק געצוואונגען די רעגירונג צו ענערגישע האַנדלונגען, זי האָט, צווישן אנדערש, אַרעסטירט אַ צאָל אנטיסעמיטישע אגיטאַטאָרן, איינשליסנדיק קאַדרעאַנו, איינער פון די גאַטאריזיסטע אנטיסעמיטישע פירער, קען זעלבן זי האָט צוגעזאָגט צו פאַרפירן אַן ערנסטן פּראָצעס. זי האָט אפילו נאָך אַ פאַר דעם אַרעסט פון אייניקע הויכע באַאמטע, וועלכע זיינען געווען פאַרמישט אין די אנטיסעמיטישע מעשיקייטן.

דאָס האָט אלץ אויסגעזעען צו זיין אזוי עכט, אז אפילו מיר, אידן, וואָס זיינען שוין גוט דערפאַרן אין די רומענישע שטאָ־שטיק, זיינען געווען אָנגענומען אָנצוגעסען עס פאַר גוט־עכט. עס האָט זיך פשוט געוואָלט גלויבן, אז איצט וועט שוין די רעגירונג אויף אן אמת'ן מאכן אַ סוף צו די אנטיסעמיטישע ווילדקייטן — אין מיר האָבן זיך אָנגעשטריינגט צו גלייבן.

ליידער אָבער זיינען דאָ די גאנצע צייט געווען פאַקטן, וואָס האָבן געדאַרפט אויפטרייסלען אינזער גלויבן. כאָטש מיר האָבן געפּרואווט פאַר־מאכן דאָס אויגן אויף דיזן, וואידאַ נאָך אלץ פאַרבליבן מינים־טער פון אינערן, נאָכדעם ווי זיין סעקרעטאַר איז אַרעסטירט געווארן פאַר אנטיסעמיטישע טעטיקייטן, און נאָכדעם ווי עס איז אַרויפגעשוואומען, אז פונ'ם אינערן מיניסטעריום זיינען די גאנצע צייט אויסגעמיילט געווארן פאנדן פאַר די אנטיסעמיטישע טעטיקייטן, און עס זיינען אזוי פינאנסירט געווארן די עקסצעסן, וועלכע דער דעפּאַרטמענט האָט עס געזאָלט באַקעמפן . . .

און איצט — ווידער אַ נייעס, וואָס דאַרף אונז ניט איבעררעשן. אַט ערשט האָט די רעגירונג דערציילט וועגן איר אנטשלאָסנהייט צו באַשטראָפן קאַדרעאַנו. איצט באַשליסט דער גערעכט אַרויסצולאָזן אים פריי. — און איר קאָנט שוין זיין זיכער, אז אַר וועט קיין שטראָף ניט קריגן פונ'ם רומענישן געריכט.

אמת, דער פּראָקוראָר האָט אפעלירט, און קאַדרעאַנו איז דערווייל נאָך אונטער אַרעסט. אָבער וואָס וועט דער פּראָקוראָר קאָנען טאָן, ווען ס'איז ניטאָ קיין רומענישער געריכט וואָס זאָל פאַר'משפט'ן אן אנטיסעמיט, וואָס ער זאָל ניט טאָן.

אָבער נאָך "אינטערעסאַנטער" איז די אנטדעקונג וואָס די רומענישע צייטונג "וויטאַרול" האָט געמאַכט. — און עס לייגט זיך אונז אויפ'ן שכל, אז די אנטדעקונג, דערווייל אנב דזרך דאָקומענטן, איז אן אמת'ע. ווי די צייטונג מעלדעט, האָט מאַקע דאָס ווילדע מיניסטעריום אָנגעזאָגט קאַדרעאַנו, אז ער זאָל רואיק דערשיינען פאַר'ן געריכט, ווייל ס'וועט אים גאָר נישט ניט געשען . . .

די גאנצע געשיכטע מיט קאַדרעאַנוס אַרעסט איז אזוי געווען ניט מער ווי אַן אינסצענירטע קאָמעדיע, צו באַרואיקן די געזעלשאַפטלאכע מיינונג, און אשר אויך מאַקע אביסעלע האַלטן אין צוים די אנטיסעמיטן, אז זיי זאָלן זיך מאַקע שפּיל, אָבער מיט אַ מאָס, כדי ניט צופיל אויפרייסן די אייגן פון דער וועלט . . .

צו פאַרענדיקן אביסל דאָס בילד, איז אינטערעסאַנט די דערקלערונג וואָס דער רומענישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַשינגטאָן האָט געמאַכט צו פאַר־שטייער פון "אימאַ". — די רומענישע רעגירונג, האָט ער געזאָגט, קאָן ניט מקריב זיין די לעבנס פון אירע מיטגלידער כדי צו באַשיצן די אידן. דאָס בלוט פון איינעם פון אירע מיטגלידער איז שוין פאַרגאָסן געווארן איבער דעם, זאָגט ער.

דאָס איז ניט קיין דיפּלאָמאַטישע דערקלערונג, קאָנטיק געמאַכט אין אַ מאָמענט פון אייפרעגונג, וואָס די אַמעריקאַנער אידן, "וועלכע דאַרפן זיך ניט מישן אין רומענישע ענינים" (ווי ער האָט זיך געפ